

BURMISZRZ MIASTA I GMINY DĄBIE

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA
DLA MIASTA I GMINY DĄBIE**

Kwiecień 2009

ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61)65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA
DLA MIASTA I GMINY DĄBIE

Zespół autorski:

mgr Igor Szymkowiak

mgr inż. Wojciech Przybycin

mgr inż. Urszula Rychlicka

inż. Ewelina Sergiel

1. WSTĘP	7
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	7
2.1. CEL	7
2.2. ZAWARTOŚĆ DOKUMENTÓW	8
3. OCENA ZGODNOŚCI PROJEKTOWANYCH DOKUMENTÓW Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM.....	14
3.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ	14
3.2. DOKUMENTY KRAJOWE	16
3.3. DOKUMENTY REGIONALNE	20
3.4. ANALIZA ZGODNOŚCI POŚ Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	20
4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA.....	20
4.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY DĄBIE	20
4.2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	22
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANYCH DOKUMENTÓW.....	26
6. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI POŚ	26
7. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	27
7.1. OCHRONA GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	28
7.2. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	28
7.3. GOSPODARKA ODPADAMI	29
7.4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	30
7.5. OCHRONA PRZED HAŁASEM	31
7.6. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	32
7.7. OCHRONA PRZYRODY	33
7.8. BEZPIECZEŃSTWO CHEMICZNE I BIOLOGICZNE	33
7.9. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	34
7.10. ZMNIEJSZENIE WODO-, ENERGIO-, MATERIAŁOCHŁONNOŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.....	34
8. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	35
9. PROPOZYCJA DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH.....	37
10. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	38
11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	38
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	39
13. WYKORZYSTANE MATERIAŁY	42
14. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW	42

1. WSTĘP

Przedmiotem prognozy jest projekt aktualizacji programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Dąbie opracowany na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn.zm.).

Sporządzenie niniejszej prognozy jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z ustawy Prawo ochrony środowiska, Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz Ustawy z dnia 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227).

Aktualizowany dokument opracowany został zgodnie z wymogami prawnymi. Zawiera on m.in.: analizę i ocenę stanu istniejącego, perspektywy i prognozowane zmiany tego stanu, zdefiniowane cele i kierunki działań, a także wskazanie koniecznych do podjęcia działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu. Określają także szacunkowe koszty zaproponowanych rozwiązań oraz wskazują instrumenty prawne i finansowe służące realizacji założonych celów.

Prognozy oddziaływania na środowisko planów, strategii i polityk sektorowych (a więc dokumentów określających ramy dla kolejnych przedsięwzięć) sporządzane są jako jeden z podstawowych dokumentów w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z wymogami prawnymi, prognoza taka powinna mieć charakter raportu zawierającego podstawowe elementy oceny strategicznej, w tym:

- opis ocenianego dokumentu,
- analizę środowiska oraz problemów środowiskowych mających powiązanie z ocenianym dokumentem,
- analizę zakresu i natury skutków środowiskowych realizacji planu (pozytywnych i negatywnych),
- analizę potrzeby zastosowania środków zapobiegających i ograniczających wpływ na środowisko (bądź ewentualnie ten wpływ kompensujących),
- opis metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- przewidywane metody realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Niniejsza prognoza odpowiada powyższym wymaganiom.

Należy zaznaczyć, że oceniany dokument jest aktualizacją POŚ którego pierwotna wersja została opracowana i uchwalona w 2005 r. Tym samym, aktualnym pozostają niektóre zapisy analizy oddziaływania na środowisko wykonanej dla dokumentu podstawowego, tj. POŚ i sporządzonego w 2005 r. Są to przede wszystkim te zapisy, których sens nie zmienił się w stosunku do dotychczas obowiązującego POŚ dla miasta i gminy Dąbie.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

2.1. CEL

Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń aktualizacji programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Dąbie.

Przyjęcie POŚ jest formą podejmowania strategicznej decyzji umożliwiającej realizację kierunków rozwoju tego zakresu działalności w określonej perspektywie czasowej. Wynikiem procesu planowania (w ramach POŚ) jest dokument zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania ochroną środowiska musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentów programowych. Najistotniejsza w nich jest strategiczna analiza możliwości technicznych, organizacyjnych oraz finansowych osiągnięcia określonych celów. Strategia winna wskazywać zatem również bariery i ograniczenia, które wynikają z analizy możliwości realizacyjnych. POŚ, będące przedmiotem oceny, spełniają te wymagania.

2.2. ZAWARTOŚĆ DOKUMENTÓW

Ø Prognoza oddziaływania na środowisko

Prognoza wpływu na środowisko stosowana jest jako narzędzie prewencji podczas procesu decyzyjnego i w fazie przechodzenia do realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Ocena środowiskowych skutków realizacji strategii, polityk, programów i planów winna być podstawowym narzędziem weryfikacji zamierzeń administracji rządowej i samorządowej pod kątem spełnienia zasad zrównoważonego rozwoju. Aby prognoza skutków wpływu na środowisko planu była efektywnym i skutecznym narzędziem zapewniającym, że podczas realizowania polityki rozwoju uwzględniane są zasady zrównoważonego rozwoju należy:

- jasno określić jej założenia i merytoryczny zakres oceny,
- koncentrować się na relacjach pomiędzy lokalnymi i krótkoterminowymi celami rozwoju związanymi z wykorzystaniem środowiska, a celami i zadaniami długoterminowymi tak, aby chronić środowisko przed nieodwracalnymi zmianami,
- określić mierniki ekologicznych oddziaływań, służących do obiektywnej oceny oddziaływań bezpośrednich i pośrednich, krótko- i długoterminowych,
- zapewnić zintegrowany proces podejmowania decyzji poprzez określenie związku pomiędzy strategiczną oceną oddziaływania a innymi instrumentami polityki rozwoju.

Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227). Według tej ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

§ różnorodność biologiczną,

§ ludzi,

- § zwierzęta,
- § rośliny,
- § wodę,
- § powietrze,
- § powierzchnię ziemi,
- § krajobraz,
- § klimat,
- § zasoby naturalne,
- § zabytki,
- § dobra materialne,
- § z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ø Aktualizacja programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Dąbie.

Aktualizacja POŚ dla miasta i gminy Dąbie została sporządzona jako realizacja obowiązujących przepisów, które wskazują, iż powinna ona następować nie rzadziej niż co 4 lata. Celem dokumentu jest określenie systemu ochrony środowiska w gminie Dąbie uwzględniającego wymagania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Zaktualizowany dokument zawiera analizę istniejącego stanu, prognozę jego zmiany, definiuje cele i kierunki działań zmierzające do poprawy stanu istniejącego, a także określa konkretne działania do realizacji, określając ich szacunkowy koszt, potencjalne źródło finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za realizację.

W odniesieniu do stwierdzonych problemów środowiskowych, określono strategię ochrony środowiska na lata 2009 – 2016. Obejmuje ona różne dziedziny, dla których określono cele strategiczne, krótkoterminowe i długoterminowe. Przedstawiają się one następująco:

1. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Cele krótkookresowe

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- identyfikacja gruntów zanieczyszczonych w celu podjęcia działań w celu doprowadzenia ich do stanu właściwego,
- zapobieganie degradacji i erozji gleb poprzez racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi.

Cele średniookresowe do 2016 roku

Cele średniookresowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo,
- ochrona i wykorzystanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w celach turystycznych,
- promocja rolnictwa ekologicznego,

- organizacja cyklu szkoleń dla rolników obejmujących zasady kodeksu dobrych praktyk rolniczych,
- wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne.

2. Gospodarka wodno - ściekowa

Cele krótkookresowe

- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- inwentaryzacja istniejących systemów kanalizacji deszczowych wraz z oceną ich stanu technicznego,
- magazynowanie obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych w sposób zapewniający wymogi ochrony środowiska,
- promocja rolnictwa ekologicznego oraz Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) modernizacja istniejącej oraz budowa nowej (na terenach przeznaczonych pod budownictwo) sieci wodociągowej,
- 2) edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
- 3) propagowanie budowy lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania,
- 4) budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi,
- 5) prowadzenie akcji informacyjnej i propagowanie wśród rolników tzw. Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,

3. Gospodarka odpadami

Zagadnienia dotyczące celów, priorytetów i zadań ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami omówiono w „Planie gospodarki odpadami dla gminy będących członkami Związku Międzygminnego Kolski Region Komunalny”.

Cele główne w zakresie gospodarki odpadami określone zostały następująco:

- 1) **3 Cele** główne, do których zalicza się miary służące osiągnięciu celów głównych,
- 2) **3 Kierunki działań**, na które składają się poszczególne zadania.

Cele krótkoterminowe i długoterminowe.

Cel 1. Zabezpieczenie środowiska przed znacznym negatywnym oddziaływaniem systemu gospodarki odpadami,

Cel 2. Efektywny system selektywnego zbierania oraz proekologicznego zagospodarowania odpadów,

Cel 3. Sprawny system zarządzania gospodarką odpadami.

Kierunki działań

- o Zwiększenie efektywności rozdziału strumienia odpadów i jego zagospodarowania u źródła,
- o Redukcja strumienia odpadów trafiających na składowisko, w szczególności frakcji ulegającej biodegradacji,
- o Wzmocnienie obecnego systemu zarządzania gospodarką odpadową.

Zagadnienie z zakresu gospodarki odpadami będzie przedstawione bardziej szczegółowo w dalszej części rozdziału.

4. Ochrona powietrza atmosferycznego

Cele krótkoterminowe

- 1) systemowe działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji,
- 2) opracowanie gminnego programu budowy ścieżek rowerowych, tak by kontynuowane były działania mające na celu ukształtowanie układu tras rowerowych o funkcjach komunikacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych,
- 3) identyfikacja lokalnych uciążliwych źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tych uciążliwości.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- termomodernizacja budynków (docieplanie, wymiana okien, modernizacja instalacji ciepłych),
- edukacja ekologiczna w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, korzyści z termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych,
- prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- tworzenie ścieżek rowerowych,
- egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk,
- zmniejszenie przez jednostki gospodarcze materiało- i energochłonności produkcji, wprowadzanie przyjaznych środowisku technologii, modernizacja, hermetyzacja i automatyzacja procesów technologicznych.

5. Ochrona przed hałasem

Cele krótkoterminowe

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony przed hałasem obejmują stworzenie i aktualizację bazy danych o źródłach uciążliwości akustycznej dla środowiska.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- a) prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- b) identyfikacja źródeł uciążliwości akustycznych oraz podejmowanie działań administracyjnych w celu ograniczenia uciążliwości,
- c) ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego przepisami, stosowanie od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacja ochronnych pasów zieleni,
- d) uwzględnianie w ewentualnych zamianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.

6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cele krótkoterminowe

Jako cel krótkoterminowy z zakresu ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym wyznaczono nadzór planistyczny nad nowo powstającymi źródłami emisji.

Cele średniookresowe do 2016 roku

Główny cel średnioterminowy, jaki przyjęto dla miasta i gminy Dąbie, jest kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska poprzez:

- a) uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- b) wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska.

7. Ochrona przyrody

Cele krótkookresowe

- a) objęcie ochroną prawną obiektów kwalifikujących się do tej ochrony,
- b) utrzymanie wysokiego standardu ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych,
- c) popularyzacja wiedzy o walorach przyrodniczych gminy.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- § pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów i form ochrony przyrody, w tym zabytkowych założeń zieleni,
- § ochrona siedlisk łągowych,
- § wdrażanie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych) oraz zieleni izolacyjno - osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- § tworzenie ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych.

8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne

i biologiczne

Cele krótkoterminowe

W celu realizacji zamierzonych priorytetów w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii, wybrano cel, jakim jest poinformowanie wybranych grup mieszkańców o ryzyku związanym z ewentualnym wystąpieniem poważnej awarii oraz o sposobach ograniczenia niebezpieczeństwa w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

Cele średniookresowe do 2016 roku

W dalszej perspektywie realizacji przyjętych priorytetów służyć będą następujące zadania:

- § egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych,
- § instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w wypadku wystąpienia awarii transportowych.

9. Edukacja ekologiczna

Cele krótkookresowe

Edukacja ekologiczna społeczeństwa jest procesem ciągłym, w którym efekty działań obserwuje się często po długim czasie. Celem krótkoterminowym jest więc upowszechnienie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy oraz o zachowaniach proekologicznych.

Cele średniookresowe do 2016 roku

W perspektywie działania związane z edukacją ekologiczną będą realizowane poprzez:

- § promocja działań proekologicznych z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej,
- § promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego,
- § opracowanie, wdrożenie i bieżąca realizacja wieloletnich, intensywnych szkoleń dla rolników, w szczególności promujących dobre praktyki rolnicze,
- § edukacja ekologiczna nauczycieli,
- § organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców,
- § wspieranie edukacji dzieci i młodzieży szkolnej i przedszkolnej – wycieczki, warsztaty,

- § opracowanie i wydawanie folderów przyrodniczych, broszur informacyjnych, plakatów, przewodników, materiałów promocyjnych,
- § organizowanie cyklicznych programów, wystaw, imprez, publikacji w prasie itp.,
- § doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska,
- § prowadzenie działalności informacyjnej w Miejskim w Dąbiu,
- § rozwój systemu udostępniania informacji o środowisku.

Jak wspomniano wyżej, gospodarka odpadami bardziej szczegółowo została przedstawiona w planie gospodarki odpadami. W odniesieniu do stwierdzonych problemów oraz nakreślonych prognoz, w PGO określono cele i kierunki działań. Obejmują one różne dziedziny, dla których określono cele krótko - i długookresowe. Dla całego systemu gospodarki odpadami (dla poszczególnych grup odpadów wyznaczono cele o większym stopniu szczegółowości) przedstawiają się one następująco:

Cel 1. Zabezpieczenie środowiska przed znacznym negatywnym oddziaływaniem systemu gospodarki odpadami

- § wyeliminowane ryzyko wystąpienia szkody w środowisku spowodowanej przez oddziaływanie zamkniętego składowiska odpadów
- § wizja rozwoju systemu gospodarki odpadami oparta na zasadach zapewniających bezpieczeństwo dla środowiska

Cel 2. Efektywny system selektywnego zbierania oraz proekologicznego zagospodarowania odpadów

- ⇒ osiągnięcie ustawowych poziomów dotyczących zmniejszenia strumienia odpadów kierowanych do składowania, zwłaszcza odpadów komunalnych ulegających biodegradacji
- ⇒ 100 % mieszkańców objętych systemem selektywnego odbierania posegregowanych odpadów
- ⇒ ciągła realizacja systemowego zbierania odpadów wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych: opakowaniowych, niebezpiecznych, frakcji ulegającej biodegradacji oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Cel 3. Sprawny system zarządzania gospodarką odpadami

- § wyegzekwowanie realizacji obowiązków dotyczących ewidencjonowania odpadów i odpowiedniej sprawozdawczości
- § coroczna kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od ich wytwórców oraz spełniania przez nich przepisów ustawowych i warunków decyzji zezwalających na prowadzenie działalności
- § 100% mieszkańców objętych zbiórką odpadów komunalnych.

Dla tak określonych celów sformułowano następujące kierunki działań:

Kierunki działań

§ Zwiększenie efektywności rozdziału strumienia odpadów i jego zagospodarowania u źródła

Na kierunek ten składać się będzie:

- § podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów do poziomu 30% poprzez:
  - uzupełnienie obecnej siatki systemów zbierania i odbierania odpadów;
  - przeanalizowanie i podjęcie działań w tych miejscach, w których odbiór odpadów jest prowadzony nieefektywnie;
  - zwiększenie poziomu estetyki i czystości w gminie,
  - prowadzenie akcji edukacyjnej;
  - wprowadzenie do instytucji publicznych (urzędy, szkoły, instytucje, zakłady) zasad selektywnego zbierania odpadów;
- § promocja i tworzenie lokalnych warunków do kompostowania odpadów z terenów zielonych i ogródków oraz odpadów kuchennych w zabudowie jednorodzinnej.

§ **Redukcja strumienia odpadów trafiających na składowisko, w szczególności frakcji ulegającej biodegradacji**

Na kierunek ten składać się będzie:

- § wdrożenie przyjętego systemu gospodarowania odpadami, w ramach którego w zakładzie zagospodarowania odpadów strumień odpadów zmieszanych poddawany jest segregacji w celu otrzymania paliwa alternatywnego oraz separacji balastu; zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji w kompostowni; paliwo alternatywne dostarczane do przemysłowych instalacji (cementownie, elektrownie, ciepłownie) na terenie gminy i województwa;
- § redukcja strumienia odpadów ulegających biodegradacji u źródła, na obszarach charakteryzujących się wysokim procentem zabudowy niskiej;

§ **Wzmocnienie obecnego systemu zarządzania gospodarką odpadami**

Na ten kierunek składać się będzie:

- § budowa adekwatnego do wyzwań systemu kontroli i monitorowania gospodarki odpadami;
- § wzmocnienie roli administracji w kreowaniu gospodarki odpadami;
- § udział w działaniach na rzecz utworzenia Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi, którego powstanie przewiduje Aktualizacja WPGO.

Przyjęte cele i kierunki w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie Dąbie zostały uznane jako najważniejsze w całej gospodarce odpadowej. Należy podkreślić również bardzo ważny cel, jakim jest zapobieganie powstawaniu odpadów oraz minimalizowanie ich ilości oraz ich oddziaływania na środowisko. Za kierunki działań służących osiągnięciu tego celu należy uznać przede wszystkim:

- § analizowanie i monitorowanie wpływu składowisk odpadów na środowisko gruntowo – wodne,
- § prowadzenie kampanii edukacyjnych związanych ze wzrostem świadomości konsumentów na temat wpływu zakupów na gospodarkę odpadami,

3. OCENA ZGODNOŚCI PROJEKTOWANYCH DOKUMENTÓW Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

3.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. Na najbardziej ogólnym poziomie zostały w nim określone następujące priorytetowe pola aktywności:

- zmiany klimatu;
- przyroda i różnorodność biologiczna;
- środowisko i zdrowie;
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

Działania w zakresie tych priorytetów proponuje się realizować w szczególności przy zastosowaniu następujących instrumentów ochrony środowiska:

- poprawę stosowania istniejących przepisów prawnych;
- zintegrowanie problematyki ochrony środowiska z politykami w innych zakresach;
- lepsze powiązanie ochrony środowiska z instrumentami gospodarki rynkowej;
- wspieranie społeczeństwa w zmianie podejścia do ochrony środowiska;
- uwzględnianie ochrony środowiska w gospodarce gruntami i decyzjach menadżerskich.

System prawny Unii Europejskiej obejmuje szeroki zestaw przepisów z zakresu ochrony środowiska, których realizacja, w związku z trwającym procesem dostosowywania się Polski do wymogów unijnych, powinna także być traktowana jako priorytet. O ile VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego, podobnie jak poprzednie programy, spełni rolę katalizatora dla działalności organizacyjnej i legislacyjnej Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska, to proces harmonizacji polskiego prawa i standardów środowiskowych z regulacjami unijnymi trwa już

wiele lat i będzie w przyszłości przebiegać w drodze dalszej implementacji zapisów dyrektyw Unii Europejskiej. Najpoważniejsze konsekwencje dziś i w przyszłości dla ochrony środowiska, ale i dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, samorządów, administracji mają dyrektywy odnoszące się do:

- standardów emisji SO_2 , NO_x , pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

Traktat Akcesyjny nawiązuje do priorytetów polityki środowiskowej Unii Europejskiej, ale w wielu przypadkach wykracza poza ten zakres. W dziedzinie zrównoważonego wykorzystania surowców, podstawowym problemem w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę jest mała dostępność wody o dobrej jakości. Perspektywnym zagrożeniem mogą natomiast stać się zjawiska o charakterze globalnym, z możliwym, wpływem zmian klimatycznych na dyspozycyjność zasobów wodnych. Zużycie nośników energii obniża się, lecz nie uda się osiągnąć wzrostu gospodarczego bez przyrostu zużycia energii.

W odniesieniu do priorytetu dotyczącego różnorodności biologicznej będzie rosła nacisk na zwiększoną ochroną obszarów o znaczeniu wspólnotowym i włączanie cennych obszarów do europejskiej sieci Natura 2000. Przewiduje się konieczność ochrony obszarów wodno-błotnych oraz skutecznej rekultywacji terenów zdegradowanych. W przypadku priorytetu dotyczącego wpływu środowiska na zdrowie konieczne będzie dostosowanie emisji zanieczyszczeń powietrza do ostrych limitów emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, amoniaku i pyłu zawieszzonego z obiektów energetycznych, przemysłu i transportu drogowego. Konieczne będzie przestrzeganie limitów emisyjnych gazów cieplarnianych oraz węglowodorów z przeładunków paliw płynnych. Ze względu na wpływ zasobów wodnych na równowagę rozwoju, zapewnienie poprawy jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych należy uwzględnić wymagania związane z wdrażaniem ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Z członkostwa w Unii wynikają zobowiązania w zakresie wdrażania Dyrektyw Unii Europejskiej. Zasady polityki regionalnej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 przenoszone są na procesy programowania na poziomie krajowym, a dalej także na poziom regionów. Oprócz generalnej zasady zrównoważonego rozwoju, polityka ekologiczna państwa określa również szereg zasad szczegółowych, a wśród nich.:

- zasadę prewencji i przezorności – oznaczającą, że odpowiednie działania powinny być podejmowane wcześniej niż pojawienie się realnego problemu; zasada ta wykorzystuje przede wszystkim: planowanie przestrzenne jako zapobieganie potencjalnym konfliktom na styku kilku płaszczyzn, w szczególności działalności gospodarczej, życia społeczności lokalnej i przyrody, stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) jako zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń, recykling materiałów, surowców, energii, wody, pro-środowiskowe systemy zarządzania;
- zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi – oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi;

- zasadę regionalizmu – oznaczającą rozszerzenie uprawnień dla samorządów i wojewodów, regionalizowanie ogólnokrajowych narzędzi polityki ekologicznej, skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie;
- zasadę uspołecznienia – oznaczającą stworzenie warunków do udziału obywateli w procesie kształtowania modelu zrównoważonego,
- zasadę „zanieczyszczający płaci” – oznaczającą pełną odpowiedzialność sprawcy za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska;
- zasadę subsydiarności – oznaczającą stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny (wojewódzki, powiatowy, gminny), tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany;
- zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej – oznaczającą minimalizację nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

3.2. DOKUMENTY KRAJOWE

Cele i zadania dotyczące ochrony środowiska i gospodarki odpadami, wskazujące z reguły na konieczność zmniejszenia presji na środowisko, zawarte są w szeregu krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, obejmujących szeroko rozumiane kwestie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego. Poniżej przedstawiono pokrótce kilka najważniejszych dokumentów, z którymi musi być zgodny PGO będący przedmiotem niniejszej oceny.

⇒ **Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 (wersja przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16.12.2008)**

„Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” bierze pod uwagę zobowiązania wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju. Pod kątem gospodarki odpadami, PEP ustanowiła następujące cele średniookresowe do 2016 r.:

- § utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
- § znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- § zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- § sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko,
- § eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- § pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- § takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

PEP wskazuje, że aby osiągnąć cele średniookresowe konieczne jest w latach 2009 – 2012:

- § zorganizowanie banku danych o odpadach (do końca 2009 r.),
- § reforma obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu (do końca 2009 r.),
- § zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku,
- § finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie wdrożeń nowych technologii w tym zakresie,
- § dostosowanie składowisk odpadów do standardów UE (do końca 2009 r.),

- § wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- § finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małodopadowe),
- § realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- § intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- § wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- § dokończenie akcji likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów (do końca 2010 r.).

⇒ **Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010**

KPGO został sporządzony jako realizacja przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach, która wprowadza obowiązek opracowania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Podstawę do formułowania zadań KPGO jest II Polityka Ekologiczna Państwa, art. 5 ustawy o odpadach oraz realne problemy gospodarki odpadami.

Zgodnie z polskim i unijnym prawodawstwem w dziedzinie odpadów do opracowania zakresu zadań przyjęto następujące zasady postępowania z odpadami:

- § zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów,
- § zapewnienie odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których powstania w danych warunkach techniczno - ekonomicznych nie da się uniknąć,
- § unieszkodliwianie odpadów (poza składowaniem)
- § bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których nie da się, z uwagi na warunki techniczno - ekonomiczne poddać procesom odzysku lub unieszkodliwiania.

KPGO zawiera zadania w zakresie gospodarki odpadami konieczne do realizacji celów zawartych w dokumencie pt.: „II Polityka ekologiczna państwa”, jak również określone w „Programie wykonawczym do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002 – 2010” i „Narodowym programie przygotowania do członkostwa” w obszarze „Środowisko” wraz z zestawem planów implementacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem planów implementacyjnych Dyrektyw UE w zakresie odpadów. Nadrzędnym celem KPGO 2010 jest osiągnięcie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz z polityką ekologiczną państwa, w którym realizowane są zasady gospodarki odpadami wynikające z zobowiązań międzynarodowych oraz przepisów krajowych. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO 2010 to:

1. uniezależnienie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju,
2. zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
3. zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
4. zamknięcie do końca 2009 r. składowisk odpadów niespełniających przepisów prawa,
5. wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
6. stworzenie kompleksowej bazy danych obejmującej zagadnienia gospodarki odpadami.

KPGO 2010 formułuje również dodatkowe cele szczegółowe dla poszczególnych grup odpadów. Przyjęte cele szczegółowe dla odpadów komunalnych to:

7. objęcie systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców najpóźniej do 2007 r.,
8. objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów (dla którego określono minimalne wymagania) najpóźniej do końca 2007 r.,
9. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, aby nie było składowanych:
  - w 2010 więcej niż 75%,

- w 2013 więcej niż 50%,
- w 2020 więcej niż 35%,
- masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do poziomu maks. 85% wytworzonych odpadów do 2014 r.,
- zmniejszenie do 200 liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne do końca 2014 r.

Osiągnięcie wyżej wymienionych celów wymaga realizacji wielu działań, które wymienione są w KPGO 2010:

- kontrola przez gminy stanu zawierania umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych, co skutkować powinno objęciem stosownymi umowami lub decyzjami 100 % mieszkańców kraju,
- kontrolowanie przez gminy wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości obowiązków wyspecyfikowanych w ww. zezwoleniach dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- doskonalenie systemów ewidencji gospodarowania odpadami komunalnymi,
- prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych m.in.: odpadów zielonych z ogrodów i parków, papieru i tektury, odpadów opakowaniowych ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, tworzyw sztucznych i metali, zużytych baterii i akumulatorów, itp. Pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie, jako zmieszane odpady komunalne, choć w przypadku zapotrzebowania na kompost dobrej jakości wymagane jest wydzielenie odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych.

Mając na uwadze możliwie duży stopień odzysku wytworzonych odpadów oraz właściwy sposób ich unieszkodliwiania konieczne jest ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez budowę linii technologicznych do ich przetwarzania, głównie takich jak: kompostownie odpadów organicznych, linie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, instalacje fermentacji odpadów (organicznych lub zmieszanych), zakłady termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych. Według KPGO 2010 podstawą gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce mają być systemy rozwiązań regionalnych, w których uwzględnione będą wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w odniesieniu do specyficznych uwarunkowań regionów.

Systemy te powinny opierać się o zakłady zagospodarowania odpadów posiadające przepustowość wystarczającą do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez minimum 150 tys. mieszkańców. Zakłady te powinny zapewniać następujący zakres usług:

- mechaniczno-biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- składowanie uprzednio przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych (pozostałości z sortowania),
- kompostowanie odpadów zielonych,
- sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie),
- zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych (opcjonalnie),
- zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalnie).

W przypadku aglomeracji lub regionów, zamieszkałych przez co najmniej 300 tys. mieszkańców, preferowaną metodą zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych jest ich termiczne przekształcanie.

W celu bezpiecznego składowania odpadów niezbędnym jest doprowadzenie wszystkich składowisk odpadów do stanu spełniającego wymogi prawa i ochrony środowiska do końca 2009 r., a jeśli okaże się to niemożliwe, koniecznym będzie zamknięcie poszczególnych składowisk nie odpowiadających wymogom.

KPGO 2010 wskazuje na zasadność zmniejszenia ilości małych lokalnych składowisk odpadów komunalnych i zapewnienia funkcjonowania składowisk ponadgminnych w ilości 5 do 15 (maksymalnie) obiektów w skali województwa do końca roku 2014, o łącznej pojemności wystarczającej na co najmniej 15-letni okres eksploatacji, do których długość dojazdu nie będzie

większa niż 30 km (a jeśli większa – zasadnym jest zastosowanie przeladunkowego systemu transportu). W przypadku składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne KPGO 2010 preferuje obiekty obsługujące obszar zamieszkiwany przez co najmniej 150 tys. mieszkańców.

W zakresie odpadów innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych, cele przedstawione w KPGO 2010 wynikają m.in. z obowiązujących uregulowań prawnych krajowych i unijnych oraz tematycznych dokumentów strategicznych i programowych. Posługując się pewnym uogólnieniem można uznać, iż dla ich realizacji sformułowano następujące kierunki działań:

- wdrażanie metod zagospodarowania odpadów niebezpiecznych spełniających kryteria najlepszych dostępnych technik (BAT), w tym opracowanie i wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych,
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz minimalizacja strumienia odpadów niebezpiecznych poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- rozwój systemów zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.

⇒ **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski**

W dniu 14 maja 2002 roku Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Realizacja Programu została przewidziana na lata 2003 – 2032, głównie z uwagi na wieloletnią trwałość płyt azbestowo-cementowych i innych wyrobów stosowanych w budownictwie, dużą ilość tych wyrobów oraz wysokie koszty usuwania. Cele „Programu ...” sformułowane zostały następująco:

- sukcesywne eliminowanie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest i oczyszczenie z nich terytorium Polski,
- eliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych kontaktem z azbestem,
- sukcesywna likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

W „Programie...” przyjęto założenie, że w ciągu trzydziestoletniego okresu jego realizacji, tj. od 2003 r. do 2032 r. nastąpi:

- wdrożenie stosowanych w Unii Europejskiej przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- unieszkodliwianie odpadów azbestowych znajdujących się na drogach i placach,
- złożenie odpadów azbestowych na 84 składowiskach o powierzchni od 1 do 5 ha, zlokalizowanych na terenie całego kraju,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych oddziaływaniem azbestu,
- likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko.

W tym celu zaplanowano realizację takich zadań, jak:

- prowadzenie działalności informacyjno-popularyzacyjnej na temat azbestu,
- prowadzenie działalności szkoleniowej dla pracowników administracji państwowej,
- utworzenie Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zawodowego Związanych z Azbestem,
- utworzenie bazy danych o lokalizacji, ilości i stanie istniejących wyrobów zawierających azbest, oraz utworzenie bazy danych niezbędnych do skutecznego monitorowania realizacji zadań przewidzianych „Programem...”,
- opracowanie wojewódzkich, powiatowych i gminnych planów ochrony przed szkodliwością azbestu oraz programów usuwania wyrobów zawierających azbest,

- wspieranie inicjatyw samorządu terytorialnego dotyczących oczyszczania miejsc publicznych z azbestu,
- budowę składowisk odpadów zawierających azbest,
- monitorowanie realizacji „Programu...”,
- usunięcie wyrobów zawierających azbest.

Jako docelowy przyjęto 30-letni okres realizacji tego programu (rok 2032 jako termin osiągnięcia celów). Według doniesień Ministra Gospodarki, w 2008 roku dokument przestanie obowiązywać (ze względów prawnych nie można go była poddać potrzebnej aktualizacji), a w jego miejsce Rada Ministrów zatwierdzi „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2008-2032”.

3.3. DOKUMENTY REGIONALNE

Plany gospodarki odpadami są uchwalane jako element programów ochrony środowiska przez odpowiednie organy samorządowe. W obowiązującym stanie prawnym dokumenty te nie są aktami prawa miejscowego. Oznacza to, że nie są one zbiorem praw i obowiązków dla przedsiębiorców czy jednostek organizacyjnych niebędących przedsiębiorcami, a więc nie wywołują bezpośrednich skutków prawnych. W zasadzie dokumenty typu POŚ i PGO są obowiązujące przede wszystkim dla administracji rządowej i samorządowej różnych szczebli (adresowane są do jej organów). W odniesieniu do sektora gospodarczego wytyczają jednak priorytety, które właśnie poprzez administrację przełożyć się mogą na realizację konkretnych przedsięwzięć.

Najważniejszymi dokumentami, z jakimi spójny musi być PGO, są:

- § Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
- § Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

3.4. ANALIZA ZGODNOŚCI POŚ Z INNYMI DOKUMENTAMI

Biorąc pod uwagę zapisy POŚ oraz odnosząc go do wyżej przedstawionych dokumentów strategicznych, stwierdza się zgodność jego zapisów i integralność z celami i kierunkami innych strategii. Wskazać również należy, iż ważną cechą ocenianego dokumentu jest swego rodzaju wychodzenie naprzeciw przewidywanym do powstania rozwiązaniom prawnym (planowane dyrektywy: o bioodpadach, o komunalnych osadach ściekowych, zmiana ramowej dyrektywy o odpadach, nowelizacja dyrektywy IPPC, nowe strategie klimatyczne UE).

4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

4.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY DĄBIE

Gmina Miejska Dąbie administracyjnie należy do województwa wielkopolskiego i powiatu kolskiego. Jej lokalizacja na południowo-wschodnim krańcu województwa sprawia, że gmina ma większe powiązania gospodarcze i historyczne z Łodzią (odległość około 70 km od Dąbia) niż ze stolicą Wielkopolski, Poznaniem (odległość jest równa około 150 km).

Jest to gmina z przewagą funkcji rolniczej i obsługi rolnictwa, ale także samo miasto Dąbie stanowi centrum handlowo-usługowe, z którego korzystają mieszkańcy gmin sąsiednich. O dużych walorach krajobrazowo-przyrodniczych decydują malownicze rozlewiska Warty i Neru. W miejscowościach położonych wzdłuż doliny Warty: Gaj, Lutomirów, Krzykosy znajduje się kilkadziesiąt domków letniskowych należących do mieszkańców Łodzi i Poznania. Dodatkowym elementem podnoszącym walory turystyczne gminy mogą stać się wody termalne o bogatym składzie mineralnym odkryte w pobliżu m. Tarnówka. Dwa kilometry na południe od miasta we wsi Domanin znajduje się węzeł drogowy ze zjazdem na autostradę A-2. Przez teren gminy przebiega także magistrala kolejowa Herby Nowe – Gdynia.

Rysunek 1 Położenie Powiatu Kolskiego na terenie województwa Wielkopolskiego

Rysunek 2 Gmina Dąbie na terenie powiatu Kolskiego.

Gmina Dąbie graniczy z gminami Kościelec, Koło, Grzegorzew oraz Olszówka.

4.2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

W niniejszej „Prognozie” zwrócono szczególną uwagę na te elementy uwarunkowań przyrodniczych, które rzutować powinny na konstrukcję zasad, kierunków i planowanych rozwiązań w sferze ochrony środowiska na obszarze gminy.

⇒ PRZYRODA

Na terenie gminy nie występują rezerваты przyrody czy też obszary chronionego krajobrazu. Za użytek ekologiczny uchwałą Rady Miejskiej w Dąbiu uznano kompleks łąkowo depresyjny „Dąbskie Błota” położony w obrębie wsi Krzewo, Karszew, Wiesiołów, Kupinin i miasta Dąbia o powierzchni ok. 700 ha. Obejmuje on łąki typu łągów rozlewiskowych i łągów właściwych. Główną jego atrakcją są siedliska ptaków. Na szczególną uwagę zasługuje duża liczebność ptaków blaszkodziobych: gęś gęgawa, łabędź niemy, cyraneczka, płaskonos, siewka. Występują tu również kolonie mew śmieszek oraz rybitwa białoskrzydła, błotniak stawowy i żuraw.

Wyznaczono również tereny pod rezerwat faunistyczny „Dobrów” o pow. 450 ha położony w międzywalu obejmujący teren gmin Dąbie, Koło, Brudzew i Kościelec. Teren ten obejmuje wyspy o charakterze zalewowym pastwisk gęsi. Do najcenniejszych gatunków ptaków wymagających ochrony należą m.in. cyranka, płaskonos, czernica, błotniak stawowy, rycyk.

Pozostałe obszary gminy charakteryzujące się wysokimi walorami przyrodniczymi to tereny leśne, torfowiska, parki i zieleńce. Na szczególną uwagę zasługuje tutaj park miejski w Dąbiu o ponad 70 letniej historii oraz parki w Lisicach i Karszewie gdzie występują pomniki przyrody:

- dąb szypułkowy w parku w Lisicach,
- topola biała w parku w Lisicach

Na uwagę zasługuje również granitowy głaz narzutowy znajdujący się w okolicach Dąbia.

Zagrożeniem dla środowiska w mniejszym stopniu jest działalność rolnicza. Używane nawozy sztuczne, herbicydy i pestycydy nie powodują zagrożeń, brak jest również przemysłowych farm hodowlanych.

Niewielkie, zdegradowane ekologicznie obszary występujące na terenie gminy to miejsca po eksploatacji piasków i żwirów. Ich rekultywacja nie powinna stanowić większego problemu.

Występują tu obszary siedliskowe wielu gatunków ptaków: gęsi gęgawej, łabędzia niemego, cyraneczki, płaskonosy i siewki. Można zaobserwować również kolonie mew śmieszek, rybitwy białoskrzydłej, błotniaka stawowego i żurawia.

Na tym obszarze projektowane jest utworzenie rezerwatu, którego granice ustala Mięscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto ostoją ptactwa wodnego są wilgotne i bagienne doliny rzeczne. Dolina Środkowej Warty jest objęta siecią ekologiczną o międzynarodowym znaczeniu - NATURA 2000. Również dolina Neru była zgłoszona do ogólnoeuropejskiej sieci obszarów chronionych ze względu na występujące tu siedliska dzikich ptaków oraz unikatowej fauny i flory.

Pomniki przyrody

Tabela 1 Pomniki przyrody na terenie gminy

Lp.	Nr rejestru	Położenie obiektu	Opis obiektu	Uznanych ochroną
1.	73	Lisice - park zabytkowy Własność prywatna	Dąb szypułkowy Obwód pierśnicy 400 cm Wysokość 20 m	Rozporządzeniem Wojewody
2.	74	Lisice - park zabytkowy Własność prywatna	Topola biała Obwód pierśnicy 400 cm Wysokość 28 m	Rozporządzeniem Wojewody
3.	170	Poduchowne koło Dąbia Leśniczówka Nadleśnictwo Koło	Dąb szypułkowy Obwód pierśnicy 470 cm Wysokość 20 m	Rozporządzeniem Wojewody
4.	171	Poduchowne koło Dąbia Leśniczówka Nadleśnictwo Koło	Głaz narzutowy granit Długość 3,5 m, szerokość 3 m, wysokość 2 m	Rozporządzeniem Wojewody
5.	1212/01	Leśnictwo Dąbie Oddział 340 b Zarządca: Nadleśnictwo Koło w Gaju	Dąb szypułkowy Obwód na wysokości 1.3 m - 347 cm, wysokość około 26 m	Rozporządzeniem Wojewody
6.	1213/01	Leśnictwo Dąbie Oddział 344 b Zarządca: Nadleśnictwo Koło w Gaju	Dąb szypułkowy Obwód na wysokości 1,3 m - 260 cm, wysokość około 26 m	Rozporządzeniem Wojewody

⇒ **WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE**

Zachodnią granicę gminy stanowi rzeka Warta. Większa część gminy znajduje się w zlewni jej prawobrzeżnego dopływu - rzeki Ner, która przepływa przez środek gminy ze wschodu na zachód. Część północna gminy to zlewnia rzeki Rgilewka.

Obszar gminy charakteryzuje się gęstą siecią cieków wodnych. Jest tu największa łączna długość.

Tabela 2 Wykaz cieków wodnych podstawowych na terenie gminy Dąbie (wg. danych WZMiUW w Poznaniu Rejonowy Oddział w Koninie Inspektorat w Kole)

Lp.	Nazwa cieku	Długość [km]		
		ogółem	uregulowane	nieuregulowane
1.	Warta	b.d.	b.d.	b.d.
2.	Kanał Królewski	5,0	-	5,0
3.	Kanał Krzykosy	5,65	5,65	-
4.	Str. Wilamowska	3,8	3,8	-
5.	Kanał Niemiecki	5,4	-	5,4
6.	Rzeka Tralalka	15,03	15,03	-
7.	Rzeka Ner	19,0	3,5	15,5
8.	Rzeka Orłówka	0,4	0,4	-
		54,28	28,38	25,90

Źródło: WIOS

WIOS z rzek przepływających przez gminę Dąbie w 2006 i 2007 roku przebadał rzekę Ner. Rzekę sklasyfikowano:

- § - w 2006r - III klasę czystości,
- § - w 2007r. – IV klasę czystości.

Na obszarze gminy są zlokalizowane stawy rybne, w miejscowościach Tarnówka, Grabina i Lutomirów.

Wody podziemne

Część zachodnią gminy zajmuje rejon doliny konińsko-kolskiej, gdzie główny poziom wodonośny występuje w utworach kredy górnej. Są to wody szczelinowe do głębokości 50 m, najczęściej do 30 m. Wydajności przeważnie 30 - 70 m³/h. Poziom użytkowy w utworach czwartorzędowych (bezpośrednio na kredzie) to piaski i żwiry tarasów Warty, na głębokości do 20 m.

Część środkowa i wschodnia gminy to region łódzki. Na tym obszarze poziomy wodonośne znajdują się w utworach czwartorzędu i kredy górnej, lokalnie trzeciorzędu. Główny użytkowy poziom wodonośny w utworach kredy górnej tworzą wody szczelinowe w marglach i wapieniach, niekiedy szczelinowo-porowe w piaskowcach, na głębokości od kilkunastu do stukilkudziesięciu m. Wydajności przeważnie mieszczą się w granicach 30 - 70 m³/h, rzadziej poniżej 30 m³/h. Podrzednie poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędu na głębokości od kilku do 60 m, przeważnie 20 - 40 m. Wydajność od kilkunastu do 60 m³/h, zazwyczaj poniżej 30 m³/h.

W utworach trzeciorzędu występuje poziom wodonośny lokalny, na głębokości kilkunastu m, miejscami poniżej 50 m. Wydajności wynoszą około 10 m³/h.

Pod częścią północno-zachodnią gminy łącznie z miastem zalega Główny Zbiornik Wód Podziemnych objęty szczególną ochroną. Jest to zbiornik nr 150 obejmujący swym zasięgiem dolinę Warty począwszy od Konina i Koła aż do Dąbia. Na ujęciu w Dąbiu zlokalizowany jest punkt pomiarowo-kontrolny jakości wód w zbiorniku. Wyniki badań przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela 3 Ocena jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowo-kontrolnym sieci krajowej zlokalizowanym w Dąbiu w latach 2004-2006

Głębokość stropu	Wody	Stratygrafia	Ocena jakości w roku			
			2004	2005	2006	2007
75	wgłębne	kreda	IV	IV	III	brak

Źródło: WIOŚ

⇒ **POWIETRZE**

O jakości powietrza atmosferycznego na tym obszarze decyduje wielkość emisji pyłów i gazów ze źródeł lokalnych, do których należą: indywidualne paleniska gospodarstw domowych i zakłady produkcyjno-usługowe. O jakości powietrza atmosferycznego decyduje również wielkość emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (emisja z samochodów oraz pylenie z dróg).

Główne szlaki komunikacyjne na terenie gminy to: Autostrada A2, drogi wojewódzkie (nr 473 i 263), magistralę kolejową (Herby Nowe – Gdynia).

Największe natężenie ruchu występuje na autostradzie A2 oraz na drogach wojewódzkich:

- o nr 473 - relacji Koło-Dąbie-Uniejów,
- o nr 263 - relacji Kłodawa-Dąbie.

Natężenie ruchu kołowego wzrasta z każdym rokiem, jak i ilość samochodów ciężarowych poruszających się po nich. Drogi nie wytrzymują natężenia i są systematycznie niszczone przez koła ciężkich pojazdów. Oprócz uciążliwości hałasowej, pochodzącej od dróg elementem uciążliwym mogą być również wibracje, zapylenie i spaliny.

Na podstawie wieloletnich badań, wykonywanych przez WIOŚ wynika, że klimat akustyczny na obszarach położonych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych ulega systematycznemu pogorszeniu. Także linie kolejowe stanowią uciążliwość dla mieszkańców budynków położonych w jej pobliżu. Jednakże na terenie gminy Dąbie nie stwierdzono rażącego przekroczenia poziomu emisji hałasu.

Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Dąbie założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu kolskiego.

Według wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2007 rok, powiat kolski został zaliczony do klasy A (najwyższej, najbardziej pożądanej), co oznacza, że nie są wymagane żadne działania związane z poprawą stanu powietrza.

Poniższa tabela przedstawia wyniki pomiaru stężeń SO₂ i NO₂ na terenie powiatu kolskiego w miejscowości Sokołowa (najbliższy punkt pomiarowy)

Tabela 4 Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w powietrzu – pomiar metodą pasywną w 2007 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych

Stanowisko	2007	
	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]
Sokołowo	4,89	9,47
Dopuszczalny poziom substancji	20	46

Źródło: WIOŚ

Porównanie poziomów emisji z najbliższego punktu pomiarowego (Sokołowo, gmina Koło) w odniesieniu do dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r., Dz.U. Nr 87, poz. 796) wykazało, iż stwierdzone roczne poziomy zanieczyszczeń powietrza (NO₂, SO₂) nie zostały przekroczone. Ww. rozporządzenie zostało uchylone z dniem 03.04.2008 r.

Na terenie miasta i gminy Dąbie znajdują się różnorodne podmioty prowadzących działalność gospodarczą, z tego większość stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz spółki prawa handlowego. Są to jednak małe firmy stanowiące podmioty o niskiej uciążliwości w zakresie emisji hałasu. Stąd też teren gminy jest narażony bardziej na hałas emitowany z transportu drogowego, niż hałas pochodzący z przemysłu.

⇒ ZAGROŻENIA NATURALNE

Rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska należy wziąć pod uwagę zagrożenia pożarowe, zagrożenia związane ze skutkami innych klęsk żywiołowych takich jak powódź, huragany, śnieżyce itp. oraz zagrożenia związane z erozją gleb.

⇒ ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE

Obiekty budowlane na terenie miasta i gminy Dąbie w większości wykonane są z materiałów niepalnych. W budynkach mieszkalnych jednorodzinnych lub gospodarstwach rolnych korzystających z gazu (butle gazowe) może wystąpić zagrożenie związane z wybuchem gazu.

Ze względu na przebieg przez teren gminy dróg komunikacyjnych i linii kolejowych, trasami tymi prowadzony może być również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. Zagrożenie stanowi także tzw. „transport dziki”, czyli prowadzony nieprzystosowanymi środkami transportu, bez odpowiednich zabezpieczeń, w ilościach ponad normatywnych, przez kierowców nie posiadających stosownych uprawnień.

Zagrożenie środowiska ze strony gospodarki komunalnej nie jest na obszarze opracowania szczególnie wysokie. Obecnie w zanieczyszczeniu powietrza największy udział ma gospodarka cieplna. Eksploatacja wód podziemnych dla celów bytowych i gospodarczych we wszystkich ujęciach jest niższa niż pozwalają na to zasoby dyspozycyjne tych ujęć. Nie ma więc zagrożenia przed eksploataowaniem zasobów użytkowych wód podziemnych (na obszarze opracowania nie wykorzystuje się wód powierzchniowych). Większe zagrożenie dla środowiska stanowi niekontrolowana gospodarka ściekowa. Dotyczy ona jednak stosunkowo niewielkiej populacji, tak, więc zagrożenie sanitarne i ekologiczne ze strony ścieków bytowych też nie jest szczególnie duże (w skali całego obszaru) i ograniczone przestrzennie. Tym niemniej nieuporządkowaną gospodarkę ściekową można zaliczyć do największych zagrożeń dla środowiska na obszarze opracowania, zwłaszcza z uwagi na wysoką wrażliwość środowiska gruntowo-wodnego.

Priorytetowym zadaniem w zakresie gospodarki ściekowej w gminie Dąbie jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków komunalnych, rozbudowa sieci wodociągowej, rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z przykanalikami w Dąbiu – etap III i IV.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANYCH DOKUMENTÓW

Podstawowych zagrożeń dla gminy należy dopatrywać w:

- 1) zagrożeniach naturalnych takich jak:
  - susze i pożary;
  - powódzie;
  - erozja gleb;
- 2) zagrożeniach pochodzenia antropogenicznego:
  1. system transportowy;
  2. energetyka cieplna;
  3. rolnictwo,
  4. niekontrolowana gospodarka ściekowa,
  5. elektrownie wiatrowe (na terenach obszaru NATURA 2000)

Kluczowymi aspektami ochrony środowiska na terenie gminy są:

6. ochrona środowiska przyrodniczego przed nadmierną presją antropogeniczną (zagrożenie zachowania odpowiednich struktur i powiązań ekologicznych, niewłaściwie prowadzone zabiegi fitosanitarne i pielęgnacyjne, gospodarka leśna),
7. gospodarka odpadami (składowisko odpadów komunalnych, wysoki poziom składowania zmieszanych odpadów komunalnych),
8. gospodarka wodno – ściekowa (jako źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych).

Z punktu widzenia projektu PGO dla gmin należących do związku międzygminnego „Kolski Region Komunalny” istotnym problemem jest także sposób zagospodarowania strumienia zmieszanych odpadów komunalnych. Większość odpadów trafia na składowisko odpadów, jedynie nieznaczna ich część jest zbierana selektywnie i przekazywana do odzysku. Obecny system gospodarki odpadami w gminie nie jest w stanie zapewnić spełnienia wszystkich przyszłych wymogów prawnych dotyczących poziomów odzysku surowców wtórnych i ograniczenia składowania odpadów komunalnych, szczególnie frakcji ulegającej biodegradacji. Jest to związane z ciągle rozwijającym się systemem selektywnego zbierania odpadów oraz z brakiem nadania odpowiedniej rangi dla systemu gospodarki odpadami mogącego sprostać rosnącym wymaganiom prawnym. Problemy częściowe to: brak jednolitej polityki ponadlokalnej w zakresie inicjatyw tworzenia systemu gospodarki odpadami, niski poziom zagospodarowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz ciągle doskonalenie efektywnego systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych i opakowaniowych.

6. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI POŚ

Programy Ochrony Środowiska są dokumentami, których głównym celem jest określenie dla danej jednostki terytorialnej drogi do osiągnięcia celów w przedmiotowej dziedzinie, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Należy przez to rozumieć to, że odstąpienie od wdrażania zapisów przedmiotowych dokumentów oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska i gospodarki odpadami w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki.

W przypadku braku realizacji POŚ dla miasta i gminy Dąbie, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu ochrony środowiska. Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska są funkcją czasu, środków finansowych pozostających w dyspozycji budżetu państwa, samorządów i podmiotów gospodarczych oraz aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska a także ewolucji ekosystemów i gatunków, w tym sukcesji.

Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, terenów

pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Pozostawienie przyrody bez jakiegokolwiek ingerencji człowieka ma niemal zawsze pozytywny skutek ponieważ wzrasta jej naturalność, wykształca się właściwa struktura i funkcje biocenoz oraz pełnia różnorodności biologicznej. Tylko w niewielu przypadkach, kiedy ochronie podlegają ekosystemy niestabilne, np. łąki, wymagana jest stała ingerencja człowieka w celu utrwalenia konkretnych stadiów sukcesyjnych. W przypadku łąk jest to koszenie. Przy maksymalnym ograniczeniu negatywnego wpływu na przyrodę podejmowanych inwestycji jest duża szansa na poprawę stanu przyrody.

Wydaje się być uzasadnionym oczekiwanie, iż Programy Ochrony Środowiska powinny dawać odpowiedź na pytanie o to jak osiągnąć wyżej postawione cele.

Osiągnięcie wyżej wymienionych prawnych obowiązków ma ścisły związek z zabezpieczeniem środowiska przed zanieczyszczeniem. Jak wiadomo, dominujący w gminie Dąbie (i w całej Polsce) sposób zagospodarowania większości odpadów (składowanie) nie jest obojętny dla środowiska pod wieloma względami. Ważnym jest z pewnością dążenie do takiego sposobu zagospodarowania odpadów, który będzie gwarantował bezpieczeństwo dla środowiska w skali długoterminowej oraz będzie efektywny pod kątem spełnienia wymagań prawnych.

Podsumowując należy ponownie powtórzyć, że odstępianie od realizacji omawianego projektu POŚ może negatywnie wpłynąć na stan środowiska.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianych dokumentów może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca m.in. konsekwencjami finansowymi;
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska z tytułu składowania odpadów (przerzuconych ostatecznie na społeczeństwo);
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku odzyskiwania energii i frakcji materiałowej zawartej w odpadach;
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska;
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- brak danych o stanie gospodarki odpadami, będący wynikiem dalekiego od doskonałości funkcjonowania systemu monitoringu gospodarki odpadami.

7. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla strategicznych dokumentów z założenia nie jest dokumentacją szczegółową, ponieważ jej głównym celem jest odniesienie zasadniczej treści dokumentu do polityki ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także określenie trendu całościowej gminnej polityki gospodarki odpadami z punktu widzenia potrzeby jej realizacji. Prognoza ta jedynie w ogólny, strategiczny sposób rozważać korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji POŚ bądź odstępiania od tejże realizacji.

Jak wskazano wcześniej, odstępianie od realizacji zapisów POŚ może przynieść negatywne skutki dla środowiska. Charakter omawianego dokumentu z założenia jest „pro-środowiskowy”. Mimo tego zasadnym jest przedstawienie zarówno pozytywnych, jak i negatywnych skutków realizacji niniejszego dokumentu (bądź też braku tych skutków). Wyniki oceny odniesiono do celów i kierunków określonych dla poszczególnych zagadnień środowiskowych przedstawionych w POŚ. Oceną objęto przede wszystkim takie elementy środowiska jak: ludzie, zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczna, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat i zasoby naturalne.

Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko poszczególnych celów strategicznych i krótkookresowych w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych, przedstawiają się w dalszych punktach niniejszego rozdziału.

Zastosowano następujące oznaczenia w matrycach:

- + - oddziaływanie pozytywne

- - oddziaływanie negatywne
0 - oddziaływanie neutralne

7.1. OCHRONA GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Tworzenie i aktualizacja rejestru gruntów zdegradowanych oraz opracowanie programu ich rekultywacji.	0	+	+	0	0	0	+
Kontynuacja zalesień nieużytków i gleb najniższych klas bonitacyjnych	0	+	+	+	+	0	+
Udział wraz z Gminami Powiatu w zapobieganiu degradacji i erozji gleb	0	+	+	+	+	0	+
Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo	0	+	+	+	0	0	0
Współdziałanie w rekultywacji terenów zdegradowanych	0	+	+	+	+	+	0
Koordinacja działań związanych z gospodarką odpadami w gminie	+	+	+	+	0	0	+
Prowadzenie działalności edukacyjnej obejmującej mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów i ograniczania ich powstawania	+	+	+	+	+	+	+
Promowanie upraw energetycznych	0	0	0	+	+	0	+
Optymalne zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zapewnienie wzrostu poziomu świadomości ekologicznej wśród rolników	0	+	0	+	0	0	+
Wapnowanie gleb	0	0	0	+	0	0	0
Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej.	0	+	+	+	+	0	+

Właściwie prowadzone działania minimalizujące negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby ograniczą niekorzystny wpływ złych praktyk rolniczych na pozostałe komponenty środowiska, szczególnie wody podziemne i przyrodę. Prawidłowe użytkowanie zasobów ziemi powinno dodatkowo pozytywnie wpłynąć na środowisko.

Nie przewiduje się znaczącego wpływu działań chroniących powierzchnię ziemi na jakość powietrza, krajobraz czy zdrowie ludzi.

7.2. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Rozpoznanie możliwości oraz opracowanie koncepcji oczyszczania ścieków opadowych z dróg powiatowych	+	+	+	+	+	0	+
Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.	+	+	+	+	+	0	+
Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu	+	+	+	+	+	0	+

ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.							
Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Dąbju etap III	+	+	+	+	+	+	+
Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Dąbju etap IV	+	+	+	+	+	+	+

Cele oraz działania zapisane w POŚ w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę oraz wagę.

Na etapie realizacji POŚ przeanalizowane powinny zostać środowiskowe oddziaływania następujących konkretnych przedsięwzięć:

- wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.
- budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami w Dąbju etap III i IV

Przedsięwzięcia te, jakkolwiek same w sobie są bezsprzecznie proekologiczne, to lokalnie mogą powodować oddziaływania środowiskowe. Na etapie budowy będą to m.in.:

- naruszenia powierzchni ziemi,
- zakłócenia ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze),
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych.

7.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Cele i kierunki działania PGO	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
CELE STRATEGICZNE							
Cel 1. Zabezpieczenie środowiska przed znacznym negatywnym oddziaływaniem systemu gospodarki odpadami	+	+	+	+	0	0	+
Cel 2. Efektywny system selektywnego zbierania oraz proekologicznego zagospodarowania odpadów	+	+	+	+	0	0	+
Cel 3. Sprawny system zarządzania gospodarką odpadami	+	+	+	+	0	0	+
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
Zwiększenie efektywności rozdziału strumienia odpadów i jego zagospodarowania u źródła	+	+	+	+	0	0	+
Redukcja strumienia odpadów trafiających na składowisko, w szczególności frakcji ulegającej biodegradacji	+/-	+	+	+/-	0	0	+
Wzmocnienie obecnego systemu zarządzania gospodarką odpadową	+	+	+	+	0	0	+

7.4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Wsparcie przedsięwzięć mających na celu rozwój sieci gazowej na terenie gminy	+	+	+	+	0	0	+
Termomodernizacja obiektów będących we władaniu gminy	+	+	+	+	0	0	+
Promowanie kotłowni wykorzystujących alternatywne źródła energii (biomasa, pompy ciepła)	+	+	+	+	0	0	+
Termomodernizacja budynku szkoły	+	+	+	+	0	0	+
Wsparcie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych	+	+	+	+	0	0	+
Budowa gazociągów przesyłowych i sieci gazowych w gminie	+	+	+	+	0	0	+
Sukcesywna zmiana sposobu ogrzewania budynków z węglowego na gazowe i olejowe – użytkownicy indywidualni	+	+	+	+	0	0	+
Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Majdany oraz przebudowa drogi gminnej w miejscowości Majdany	+	+	+	+	0	0	+

Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Takie skutki przyniesie też egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk oraz promocja alternatywnych dla spalania źródeł energii oraz zwiększenie energooszczędności.

Termomodernizacja

Poprzez termomodernizację rozumiemy modernizację ogrzewanego obiektu prowadzącą do zmniejszenia rocznego zapotrzebowania na ciepło zużywane a centralne ogrzewanie i podgrzanie wody użytkowej w granicach 15-25%. Jest to zmniejszenie emisji zanieczyszczeń przy zmniejszonym zapotrzebowaniu na energię.

Celem termomodernizacji jest również zmniejszenie rocznych strat ciepła w lokalnym źródle ciepła i w lokalnej sieci ciepłowniczej (o co najmniej 25%), wykonanie przyłączy do scentralizowanego źródła ciepła, w wyniku likwidacji lokalnego źródła ciepła, w celu zmniejszenia kosztów zakupu ciepła dostarczanego do obiektów (o co najmniej 20% w stosunku rocznym). Poniższa tabela szczegółowo przedstawia korzyści wynikające z przedsięwzięć termomodernizacyjnych.

Tabela 5 Obniżenie zużycia ciepła w stosunku do stanu poprzedniego w wyniku przeprowadzenia termomodernizacji budynku

Lp.	Przedsięwzięcie termomodernizacyjne	Obniżenie zużycia ciepła w stosunku do stanu poprzedniego
1.	Ocieplenie zewnętrznych przegród budowlanych (ścian, dachu, stropodachu, stropu nad piwnicą) – bez okien	15-25%
2.	Wymiana starych okien na bardziej szczelne o niższym współczynniku przenikania	10-15%
3.	Wprowadzenie usprawnień w węźle cieplnym, w tym automatyki pogodowej oraz urządzeń regulacyjnych	5-15%
4.	Kompleksowa modernizacja wewnętrznej instalacji c.o., w tym hermetyzacji instalacji i izolowanie przewodów,	10-25%

	przeprowadzenie regulacji hydraulicznej i zamontowanie zaworów termostatycznych we wszystkich pomieszczeniach	
5.	Wprowadzenie podzielników kosztów	5%

Źródło – na podstawie broszury termomodernizacyjnej Banku Gospodarstwa Krajowego

Mniejsze straty ciepła to również mniejsze nakłady do pozyskania energii cieplnej a tym samym mniejsza emisja zanieczyszczeń przedostających się do powietrza atmosferycznego.

Odnawialne Źródła Energii (OZE)

Energetyka oparta na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii jest znana człowiekowi od zarania dziejów. Promienie słoneczne wykorzystywane były do ogrzewania i suszenia już przez człowieka pierwotnego. Palenie ognisk, a więc spalanie biomasy w celach energetycznych, stanowiło pierwszy, znaczący skok cywilizacyjny. W czasach średniowiecza powszechnie już wykorzystywano energię wiatru i wody do napędzania urządzeń, które świadczyły pracę na rzecz człowieka - wiatraków i młynów wodnych.

Tabela 6 Realny potencjał ekonomiczny OZE w Polsce

Rodzaj źródła	Wielkość potencjału [w PJ]
Biomasa	600
· odpady stałe suche	166
· biogaz (odpady mokre)	123
· drewno opałowe (lasy)	24
· uprawy energetyczne (celulozowe, olejowe, skrobiowe, zielone kiszonki)	287
Wiatr	445
· na lądzie	377
· na morzu	67
Woda	18
Energia słoneczna	83
Geotermia	12,4
· głęboka	4,2
· płytka	8,2

Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej EC BREC

7.5. OCHRONA PRZED HAŁASEM

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Realizacja zadań modernizacyjnych na drogach powiatowych w oparciu o uprzednio opracowany program i harmonogram prac	0	0	0	0	0	0	+
Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych w oparciu o przyjęty uprzednio program	0	0	0	0	0	0	+
Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem	0	0	0	0	0	0	+

Modernizacja sieci drogowej	+	+	+/-	+/-	0	0	+
Wprowadzanie rozwiązań bezpośrednio zmniejszających uciążliwości hałasu dla mieszkańców	0	0	0	0	0	0	+

Cele oraz działania zapisane w POŚ w zakresie ochrony przed hałasem będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę oraz wagę.

Na etapie realizacji POŚ przeanalizowane powinno zostać środowiskowe oddziaływanie przedsięwzięcia jakim jest remont dróg gminnych.

Przedsięwzięcie to, jakkolwiek samo w sobie jest bezsprzecznie proekologiczne, to lokalnie może powodować oddziaływanie środowiskowe. Na etapie budowy będą to m.in.:

- naruszenia powierzchni ziemi,
- zakłócenia ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze),
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych,
- konieczność ew. wycinki drzew i krzewów.

Działania ochronne w obszarze hałasu w najbliższych latach będą miały w dużej części charakter monitoringowy i organizacyjny, ponieważ system ochrony przed hałasem nie jest jeszcze w pełni rozwinięty. Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań takich działań. Również działania inwestycyjne będą miały w większości jedynie pozytywne oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Niemniej, część z inwestycji służących zmniejszeniu uciążliwości hałasowej może mieć uboczne, negatywne skutki dla środowiska. Możliwa jest jednak ocena i minimalizacja tego wpływu wybierając odpowiednie projekty, oraz nadzorując estetyczne wykonanie.

7.6. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi obiektów emitujących pola elektromagnetyczne.	0	0	0	0	0	0	+
Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych stacji transformatorowych	0	0	0	0	+	+	+

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym ma charakter monitoringowy i informacyjny. Planowane jest też wzmożenie nadzoru nad respektowaniem przepisów ochrony środowiska w procesie inwestycyjnym. Działania te mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców gminy, a optymalne rozlokowanie źródeł promieniowania elektromagnetycznego powinno mieć również pozytywny wpływ na krajobraz i ochronę zabytkowych budynków i obiektów architektonicznych. Nie przewiduje się możliwości znaczących oddziaływań na inne komponenty środowiska.

7.7. OCHRONA PRZYRODY

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Organizacja cykli szkoleń z zakresu Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR	+	+	+	+	+	+	+
Ewidencja indywidualnych form ochrony przyrody	+	+	+	+	+	+	+
Promocja działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne – z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej	+	+	+	+	+	+	+
Szkolenia z zakresu Dyrektywy Azotanowej i ochrony środowiska.	+	+	+	+	+	+	+
Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą.	+	+	+	+	+	+	+
Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych istniejących pomników przyrody	+	+	+	+	+	+	+
Rozwój agroturystyki – akcje promujące	+	+	+	+	+	+	+
Budowa placu parkingowo-rekreacyjnego w Chełmie	+	+	+	+	+	+	+

Działania związane z obszarami przyrodniczo cennymi i lasami skutkować powinny poprawą funkcjonowania ekosystemów na terenie gminy.

Obszary chronione oraz lasy stanowią bufor niekorzystnych oddziaływań człowieka na inne komponenty środowiska:

- poprawiają mikroklimat i jakość powietrza,
- retencjonują i oczyszczają wody opadowe,
- stanowią środowisko życia roślin i zwierząt,
- roślinność ogranicza erozję gleby i rozkłada jej zanieczyszczenia,
- stanowią cenne urozmaicenie silnie przekształconego krajobrazu miejskiego,
- lasy i parki mogą osłaniać zabytki przed niekorzystnym oddziaływaniem środowiska na zabytki, często same stanowią dziedzictwo kulturowe, lub są integralną częścią zabytkowych założeń na terenie gminy,
- parki, lasy i tereny zieleni stanowią ważne miejsce wypoczynku mieszkańców, zmniejszają uciążliwości takie jak hałas, zanieczyszczenie powietrza, zwiększenie temperatury.

7.8. BEZPIECZEŃSTWO CHEMICZNE I BIOLOGICZNE

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska z okresowym sporządzaniem raportów na ten temat	0	0	0	0	0	0	+
Weryfikacja systemu wymiany informacji, komunikacji i łączności w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	0	0	0	0	0	0	+
Kontrola przestrzegania europejskiej umowy "ADR" o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych	0	0	0	0	0	0	+
Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	0	0	0	0	0	0	+

Działania zwiększające bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne nie przewidują inwestycji, które mogą pociągać za sobą niekorzystne oddziaływania na środowisko. Realizacja planu zmniejszy ryzyko pogorszenia jakości środowiska w każdym z analizowanych aspektów i zminimalizować szkody w przypadku sytuacji nadzwyczajnych.

7.9. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cele i kierunki działania	Powietrze i klimat	Wody	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Dziedzictwo kulturowe	Populacja i zdrowie ludzi
Upowszechnienie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy oraz o zachowaniach proekologicznych	+	+	+	+	0	0	+
Rozwój systemu udostępniania informacji o środowisku	0	0	0	0	0	0	0

Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań realizacji zadań w edukacji ekologicznej. Podejmowane działania sprowadzać się będą do poprawy dostępności informacji o środowisku, zarówno dla mieszkańców jak i reprezentujących je władz gminy. Pozwoli to zarówno podejmować optymalne działania inwestycyjne i pozainwestycyjne, jak również lepiej monitorować ich realizację.

7.10. Zmniejszenie wodo-, energio-, materiałochłonności oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych jest najbardziej racjonalnym podejściem w dziedzinie poprawy ekonomiki produkcji. Z jednej strony zmniejsza się presja na środowisko, a z drugiej mniejsze są opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, mniejsze koszty energii i surowców stosowanych w produkcji. Realizacja powyższego celu ekologicznego zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną.

W celu usprawnienia wydajności systemów grzewczych w obiektach, oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ze starych pieców należy przeprowadzać działania polegające na stosowaniu dociepleń budynków, wymianie stolarki okiennej oraz modernizacji systemów grzewczych. Niewątpliwie wpłynie to na poprawę stanu powietrza atmosferycznego, mniejsze zużycie energii, a co za tym idzie ograniczenie zużycia zasobów naturalnych środowiska.

Promowanie wśród mieszkańców gminy energię ze źródeł odnawialnych w dalszej perspektywie czasu przyczyniłoby się do zmniejszenia wykorzystania nieodnawialnych zasobów środowiska i zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i gleb. Pozwoliłoby również na zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zgodnie z polityką energetyczną państwa do 2020 roku 20 proc. energii pierwotnej będzie uzyskiwane ze źródeł odnawialnych. Aby sprostać wymaganiom unijnym, polski rząd założył, że do 2010 roku udział energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii pierwotnej wzrośnie w Polsce do 7,5 proc. Promowanie źródeł odnawialnych będzie realizowane w miarę dostępności środków i pozyskiwanych dotacji przy uwzględnieniu wpływu na stan środowiska naturalnego.

Ograniczenia lokalizacji ewentualnych elektrowni wodnych na terenie gminy Dąbie w odniesieniu do obszarów NATURA 2000.

Elektrownie wiatrowe także mogą wpływać negatywnie na walory krajobrazowe przestrzeni kraju, zmieniać lokalnie klimat akustyczny, a także oddziaływać na stan bioróżnorodności obszarów, na których są lokalizowane, w szczególności poprzez oddziaływania na ptaki i nietoperze. Przy obecnym stanie rozwoju tego sektora wspomniane oddziaływania są mierzalne na obszarze około 100 km², a pośrednie skutki przyrodnicze na obszarze kilkakrotnie większym. Realizacja zamierzeń w tym zakresie zwiększy obszar występowania tego typu ingerencji co najmniej 15-krotnie.

Elektrownie wiatrowe nie powinny być lokalizowane w miejscach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie. Wybudowanie elektrowni wiatrowej może kolidować z trasami przelotów ptaków. Kolizja

taka jest tym bardziej prawdopodobna, że celem zwiększenia efektywności pracy elektrowni, turbiny wiatrowe lokalizuje się często w miejscach występowania prądów powietrznych, wykorzystywanych także przez, migrujące ptaki. Biorąc pod uwagę znaczenie obszarów Natura 2000 jako korytarzy ekologicznych dla przemieszczania się migracji ptaków, obecność elektrowni wiatrowej może zakłócić ciągłość tych korytarzy. Dlatego na etapie inwestycyjnym wskazane jest zlecenie specjalistom z zakresu ornitologii przedinwestycyjnej całorocznej oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia w odniesieniu do obszarów Natura 2000 uwzględniając trasy przelotowe ptaków, jak również ich siedliska. Ze względu na brak podstawowych informacji o wykorzystaniu przestrzeni inwestycji przez ptaki, nie jest możliwe wiarygodne prognozowanie wpływu planowanych farm elektrowni wiatrowych na populację ptaków. Należy zwrócić uwagę, że tego typu przedsięwzięcia należy rozpatrywać w całości, gdyż skumulowane oddziaływanie inwestycji może znacząco różnić się od oddziaływania poszczególnych jej elementów i dopiero całościowa analiza wszystkich elementów farmy wiatrowej pozwala na właściwe określenie wpływu na walory przyrodnicze. Należy także przeanalizować przewidywane oddziaływania skumulowane inwestycji w powiązaniu z istniejącymi lub proponowanymi przedsięwzięciami lub planami, które w powiązaniu mogą spowodować znaczące oddziaływanie na obszary Natura 2000 i określić, czy potencjalne oddziaływania skumulowane będą istotnie negatywnie wpływać na integralność obszaru Natura 2000.

W związku z powyższym cały proces planowania posadowienia elektrowni wiatrowych powinien być przeprowadzony z udziałem specjalistów z zakresu ochrony przyrody. Uwzględnienie zaleceń przyrodników przyczyni się do zachowania walorów przyrodniczych, a jednocześnie wykaże możliwość przeprowadzenia inwestycji w danym miejscu. Ponadto, współpraca ze specjalistą z zakresu ochrony przyrody często pozwala na minimalizację kosztów inwestycji w przypadku wyboru złej z punktu widzenia ochrony przyrody lokalizacji inwestycji. Pomocnym przy ocenie tego typu inwestycji na środowisko może być przewodnik dla inwestorów: Ocena ryzyka środowiskowego przy realizacji inwestycji w energetyce wiatrowej, opracowany przez Polską Izbę Gospodarczą Energii Odnawialnej oraz Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki, opracowane przez Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej oraz Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

Ograniczenia lokalizacji ewentualnych elektrowni wodnych na terenie gminy Dąbie w odniesieniu do obszarów NATURA 2000.

Występują ograniczenia lokalizacji ewentualnych elektrowni wodnych w odniesieniu do ochrony gatunkowej zwierząt oraz obszarów Natura 2000. Doliny rzeczne o niewielkim stopniu przekształcenia posiadają bardzo wysokie walory przyrodnicze. Przegrodzenie rzeki wiąże się z ingerencją w naturalny ekosystem, przynosi nieodwracalne zmiany, a w pierwszej kolejności stanowi zakłócenie swobodnego przepływu ryb. Utrzymanie biologicznej drożności rzek jest podstawowym warunkiem prawidłowego funkcjonowania ekosystemu rzeczno-terenowego, zatem biorąc pod uwagę znaczenie dolin rzecznych jako korytarzy ekologicznych oraz miejsc występowania chronionych i rzadkich grup organizmów na etapie inwestycyjnym niezbędne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania inwestycji na obszary Natura 2000

8. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany Program Ochrony Środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływowaniu na środowisko są w istocie rzeczy rozwiązane zaproponowane w aktualizacji tychże dokumentów. Niemniej należy pamiętać, iż w wyniku realizacji zapisów tego dokumentu mogą powstać negatywne oddziaływania, o których mowa była w poprzednim rozdziale.

Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewiduje się przede wszystkim następujące środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczny wymiar realizacji POŚ; w proces ten powinni być zaangażowani nie tylko projektanci i przedstawiciele administracji samorządowej, ale i służby ochrony przyrody, środowisko naukowe i organizacje społeczne;
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją POŚ oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników;

- minimalizowanie oddziaływań środowiskowych powodowanych przez instalacje unieszkodliwiania odpadów (składowisko) oraz stała kontrola oddziaływań środowiskowych ww. instalacji;
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz zasadami ochrony środowiska – m.in. poprzez włączanie się do postępowań administracyjnych różnych kompetentnych podmiotów na prawach strony (m.in. służb administracji);
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych;
- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska oraz gospodarce odpadami (obecnie są one w posiadaniu różnych podmiotów – Urząd Wojewódzki, WIOŚ, Urząd Marszałkowski, Urząd Miasta, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, i inne);
- podejmowanie działań rekomendowanych w POŚ oraz prowadzenie procesów w taki sposób, by finalny produkt procesów spełniał rekomendowane przez POŚ wymagania;
- promowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w gospodarce odpadami i ochronie środowiska, uwzględniających wymogi najlepszej dostępnej techniki oraz zasad dobrej praktyki i rzetelnej wiedzy technicznej i naukowej;
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa;
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska.

Realizacja POŚ dla miasta i gminy Dąbie nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia działań kompensacyjnych, choć nie można wykluczyć że szczegółowy raport oddziaływania na środowisko którejs z planowanych inwestycji wymusi podjęcie takich działań.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach POŚ, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej tj. wodociągi, a także w fazie eksploatacji i modernizacji drogi gminne.

Inwestycje, które na obecnym etapie można uznać za wymagające lub mogące wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257/2004 r., poz. 2573 + zmiany (Dz. U. Nr 92/2005 r., poz. 769, Dz. U. Nr 158/2007 r., poz. 1105) zestawiono w poniższej tabeli. Należy zaznaczyć, że jest to jedynie wstępna, bardzo ogólna kwalifikacja przedsięwzięć do procedury oceny oddziaływania na środowisko, natomiast szczegółowe kwalifikowanie należy prowadzić na etapie projektowania i realizacji przedsięwzięć.

Nazwa Inwestycji	Potencjalny negatywny wpływ na etapie realizacji inwestycji	Potencjalny negatywny wpływ na etapie użytkowania
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie Dąbia	§ naruszenia powierzchni ziemi, § zakłócenia ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze), § wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych, § emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych	brak
Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	§ naruszenia powierzchni ziemi § wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych, § emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych	brak

Negatywne oddziaływanie ww. inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala (a zwłaszcza percepcja) wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od

lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych, itp.;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt. Niemniej na obecnym etapie nie przewiduje się zaistnienia szkód w środowisku wywołanych realizacją planu i programu, które wymagałyby kompensacji.

Przy realizacji poszczególnych rozwiązań należy szczegółowo przebadać już konkretne przedsięwzięcia pod kątem ich oddziaływania na środowisko. W wyniku tej analizy koniecznym może okazać się podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych bądź nawet kompensacyjnych, np.:

- translokacje populacji gatunków podlegających ochronie prawnej i zagrożonych w siedliska zastępcze, jeśli nie istnieje racjonalny sposób na ich zachowanie *in situ*.
- wykupywanie gruntów przeznaczonych dla realizacji celów ochrony przyrody jako rekompensaty za spowodowane straty w środowisku przyrodniczym,
- stosowanie nasadzeń kompensacyjnych w przypadku konieczności likwidacji fragmentów zakrzewień lub zadrzewień w dolinach rzecznych,
- budowa niewielkich zbiorników w dolinach rzecznych jako imitacji starorzeczy (w przypadku konieczności likwidacji naturalnych starorzeczy w związku z budową obwodnic, obwałowań, czy innych prac hydrotechnicznych),
- przeznaczanie jak największej powierzchni rekultywowanych wyrobisk czy innych terenów pod naturalną sukcesję, w umownym „ekologicznym” kierunku rekultywacji.

9. PROPOZYCJA DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH

Proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach POŚ mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie rozwiązań alternatywnych dla takich działań nie ma zatem uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, dokumenty te mają charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Aktualizacja POŚ nie powoduje środowiskowych oddziaływań o znaczeniu transgranicznym. Z kolei kwestia oddziaływań skumulowanych w aspekcie objętym przedmiotowym opracowaniem jest adekwatna (uwzględniając skalę) do wyników procedury oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej dla Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Poprzez powiązanie z innymi dokumentami wyznaczającymi ramy dla realizacji późniejszych przedsięwzięć i z problemami dotyczącymi ochrony środowiska należy uznać, iż realizacja zapisów przedmiotowego dokumentu nie spowoduje zwiększenia negatywnego wpływu na środowisko.

Intencją Urzędu Miasta w Dąbiu oraz autorów opracowania jest rozwój systemu zarządzania środowiskiem i gospodarką odpadami w kierunku jego usprawnienia, z uwzględnieniem priorytetu ochrony środowiska i zasad dyscypliny finansów publicznych (w sposób adekwatny do możliwości

budżetowych). Na szczeblu strategicznym, którego wyrazem jest opracowanie aktualizacji planu gospodarki odpadami, wytyczono ramy realizacji konkretnych przedsięwzięć w sposób uwzględniający zmiany systemowe w ochronie środowiska takie jak m.in.:

- 1) integracja wszystkich aspektów środowiskowych,
- 2) rozwój metod analitycznych opartych na analizie cyklu życia,
- 3) rozwój odnawialnych źródeł energii w powiązaniu z gospodarką odpadami, ochroną powietrza i ochroną wód,
- 4) zaostrzenie przepisów europejskich dotyczących zagospodarowania odpadów i mas ziemnych pochodzących z eksploatacji kopalin, zaostrzenie standardów jakości środowiska, ochrony gleby i ziemi, jakości środowiska miejskiego, efektywności energetycznej, odpowiedzialności producentów i podmiotów wprowadzających produkty na rynek.

Realizacja zapisów Programu Ochrony Środowiska doprowadzi do zasadniczej poprawy jakości środowiska w gminie, a więc i warunków życia jego mieszkańców.

Do najważniejszych zmian należy:

- stworzenie sprawnego systemu zarządzania środowiskiem,
- poprawa jakości powietrza, zwłaszcza ograniczenie niskiej emisji,
- zapewnienie właściwej jakości wód, w tym zbiorników stanowiących źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną,
- objęcie ochroną walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- monitoring i zabezpieczenie ludności przed oddziaływaniem źródeł promieniowania elektromagnetycznego,
- minimalizacja prawdopodobieństwa i skutków ewentualnych wydarzeń nadzwyczajnych takich jak np. awarie chemiczne (transport związków toksycznych), huragany, powodzie.

10. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Procedura tworzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powinna biec równolegle do realizacji dokumentu podstawowego. W myśl tej zasady, prognoza oddziaływania na środowisko realizowana była równolegle z opracowywaniem Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Dąbie.

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227). W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z lokalnymi uwarunkowaniami środowiskowymi.

Należy wskazać, iż na etapie opracowania POŚ oraz niniejszej prognozy napotkano na problemy, które mogły mieć wpływ na kształt tych dokumentów.

W szczególności należy tu przedstawić następujące aspekty:

- niemożliwość kartograficznej i w pełni ilościowej analizy oddziaływań z powodu braku odpowiednich danych (programu ochrony powietrza, map akustycznych, podkładów kartograficznych, baz GIS),
- brak jednolitych i miarodajnych informacji o ilościach odpadów wytworzonych oraz poddanych procesom odzysku i unieszkodliwienia,
- brak wskaźników LCA zaadoptowanych do lokalnych uwarunkowań,

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W wyniku realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Dąbie nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, wobec czego dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze streszczenie odzwierciedla układ (rozdziały) prognozy oddziaływania na środowisko.

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Dąbie. Dokument ten stanowi rezultat dotychczasowych prac prowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń aktualizacji ww. dokumentów.

Oceniany dokument, tj. aktualizacja programu ochrony środowiska (POŚ), zawiera m.in.: analizę i ocenę stanu istniejącego, perspektywy i prognozowane zmiany tego stanu, zdefiniowane cele i kierunki działań, a także wskazanie koniecznych do podjęcia działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu. Określają także szacunkowe koszty zaproponowanych rozwiązań oraz wskazują instrumenty prawne i finansowe służące realizacji założonych celów.

Należy zaznaczyć, że oceniany dokument jest aktualizacją POŚ, którego pierwotna wersja została opracowana i uchwalona w 2005 r. Tym samym, aktualnym pozostają niektóre zapisy analizy oddziaływania na środowisko wykonanej dla dokumentu podstawowego, tj. POŚ sporządzonego w 2005 r. Są to przede wszystkim te zapisy, których sens nie zmienił się w stosunku do dotychczas obowiązującego dokumentu.

2. Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

Zakres prognozy oddziaływania na środowisko jest zgodny z przepisami i obejmuje:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- ocenę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- identyfikację problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych,
- ocenę przewidywanego znaczącego oddziaływania na środowisko,
- analizę rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji ustaleń Programu, w tym propozycje rozwiązań alternatywnych,
- informacje o zastosowanych metodach analizy realizacji projektowanych dokumentów.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Dąbie została sporządzona jako realizacja obowiązujących przepisów, które wskazują iż powinna ona następować nie rzadziej niż co 4 lata. Celem tych dokumentów jest określenie systemu ochrony środowiska w gminie Dąbie, uwzględniającego wymagania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Zaktualizowany dokument zawiera analizę istniejącego stanu, prognozuje jego zmiany, definiuje cele i kierunki działań zmierzające do poprawy stanu istniejącego, a także określają konkretne działania do realizacji, określając ich szacunkowy koszt, montaż finansowy, potencjalne źródło finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za realizację.

W odniesieniu do stwierdzonych problemów środowiskowych, określono strategię ochrony środowiska na lata 2009 – 2016. Obejmuje ona różne dziedziny, dla których określono cele strategiczne, krótkoterminowe i długoterminowe. Cele te wyznaczono dla następujących obszarów:

- 1. Ochrona gleb i powierzchni ziemi
- 2. Gospodarka wodno - ściekowa
- 3. Gospodarka odpadami
- 4. Ochrona powietrza atmosferycznego
- 5. Ochrona przed hałasem
- 6. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym
- 7. Ochrona przyrody
- 8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne
- 9. Edukacja ekologiczna

W ramach każdego z obszarów określono szereg działań szczegółowych (inwestycyjnych, organizacyjnych, szkoleniowych, prawnych i innych), oszacowano ich koszt oraz określono harmonogram rzeczowo – finansowy wraz z podaniem potencjalnych źródeł finansowania.

3. Ocena zgodności projektowanego dokumentu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

W niniejszym rozdziale przedstawiono regionalne (wojewódzkie), krajowe i unijne uwarunkowania polityki ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Opisano podstawowe zasady oraz cele, z którymi musi być zgodna Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Dąbie.

Odnosząc treść ocenianych dokumentów do tych uwarunkowań, stwierdzono zgodność ich zapisów z celami i kierunkami innych strategii. Wskazano, iż w dokumentach tych dokonano wyjścia naprzeciw przewidywanym do powstania rozwiązaniom prawnym polskim i europejskim.

4. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

Gmina Miejska Dąbie administracyjnie należy do województwa wielkopolskiego i powiatu kolskiego. Jej lokalizacja na południowo-wschodnim krańcu województwa sprawia, że gmina ma większe powiązania gospodarcze i historyczne z Łodzią (odległość około 70 km od Dąbia) niż ze stolicą Wielkopolski, Poznaniem (odległość jest równa około 150 km).

Jest to gmina z przewagą funkcji rolniczej i obsługi rolnictwa, ale także samo miasto Dąbie stanowi centrum handlowo-usługowe, z którego korzystają mieszkańcy gmin sąsiednich. O dużych walorach krajobrazowo-przyrodniczych decydują malownicze rozlewiska Warty i Neru. W miejscowościach położonych wzdłuż doliny Warty: Gaj, Lutomirów, Krzykosy znajduje się kilkadziesiąt domków letniskowych należących do mieszkańców Łodzi i Poznania. Dodatkowym elementem podnoszącym walory turystyczne gminy mogą stać się wody termalne o bogatym składzie mineralnym odkryte w pobliżu m. Tarnówka. Dwa kilometry na południe od miasta we wsi Domanin znajduje się węzeł drogowy ze zjazdem na autostradę A-2. Przez teren gminy przebiega także magistrała kolejowa Herby Nowe – Gdynia.

Gmina Dąbie graniczy z gminami Kościelec, Koło, Grzegorzew oraz Olszówka.

Występujące na terenie gminy ciekły powierzchniowe były ostatnio badane w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu w roku 2007. Celem wykonywania badań było stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.

O jakości powietrza atmosferycznego na tym obszarze decyduje wielkość emisji pyłów i gazów ze źródeł lokalnych, do których należą: indywidualne paleniska gospodarstw domowych, kotłownie osiedlowe i zakłady produkcyjno-usługowe. O jakości powietrza atmosferycznego decyduje również wielkość emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (emisja z samochodów oraz pylenie z dróg).

Rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska należy wziąć pod uwagę zagrożenia pożarowe, zagrożenia związane ze skutkami innych klęsk żywiołowych takich jak powódź, huragany, śnieżyce itp. oraz zagrożenia związane z erozją gleb.

Gmina Dąbie charakteryzuje się niską lesistością. Lasy zajmują powierzchnię 1793 ha co stanowi 13,8 % ogólnej powierzchni gminy [średnia dla kraju 27%].

Największe tereny leśne występują w północno – zachodniej części gminy w okolicach miejscowości Ladorudz i Rzuchów. Mniejsze skupiska usytuowane są na wzniesieniach wydmych w okolicy Neru i Warty.

Drzewostan w lasach jest stosunkowo młody – 40 i 50 letni. Najstarsze drzewostany w wieku 100-114 lat występują w okolicach Ladorudza.

Dominuje bór suchy i świeży. Pomiędzy Dąbiem a Grabiną występuje las mieszany. Las ten zgodnie z wcześniejszym projektem budowy uzdrowiska w Łabędziu planowany jest do przekształcenia w park krajobrazowy.

W kompleksach leśnych dominuje sosna (70% drzewostanu). Obok niej występują dąb, olcha i brzoza.

Zagrożenie środowiska ze strony gospodarki komunalnej nie jest na obszarze opracowania szczególnie wysokie. Obecnie w zanieczyszczeniu powietrza największy udział ma gospodarka cieplna. Eksploatacja wód podziemnych dla celów bytowych i gospodarczych we wszystkich ujęciach jest niższa niż pozwalają na to zasoby dyspozycyjne tych ujęć. Nie ma więc zagrożenia przed eksploataowaniem zasobów użytkowych wód podziemnych (na obszarze opracowania nie wykorzystuje

się wód powierzchniowych). Większe zagrożenie dla środowiska stanowi niekontrolowana gospodarka ściekowa. Dotyczy ona jednak stosunkowo niewielkiej populacji, tak, więc zagrożenie sanitarne i ekologiczne ze strony ścieków bytowych też nie jest szczególnie duże (w skali całego obszaru) i ograniczone przestrzennie. Tym niemniej nieuporządkowaną gospodarkę ściekową można zaliczyć do największych zagrożeń dla środowiska na obszarze opracowania, zwłaszcza z uwagi na wysoką wrażliwość środowiska gruntowo-wodnego.

Priorytetowym zadaniem w zakresie gospodarki ściekowej w gminie Dąbie jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków komunalnych, rozbudowa sieci wodociągowej, rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z przykanalikami w Dąbiu – etap III i IV.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Podstawowych zagrożeń dla gminy należy dopatrywać w:

- 1) zagrożeniach naturalnych takich jak:
  - susze i pożary;
  - powodzie;
  - erozja gleb;
- 2) zagrożeniach pochodzenia antropogenicznego:
  9. system transportowy;
  10. energetyka cieplna;
  11. rolnictwo,
  12. niekontrolowana gospodarka ściekowa.

Kluczowymi aspektami ochrony środowiska na terenie gminy są:

13. ochrona środowiska przyrodniczego przed nadmierną presją antropogeniczną (zagrożenie zachowania odpowiednich struktur i powiązań ekologicznych, niewłaściwie prowadzone zabiegi fitosanitarne i pielęgnacyjne, gospodarka leśna),
14. ryzyko powodziowe (brak należytej retencji wodnej we wsiach i terenach niezurbanizowanych),
15. gospodarka odpadami (składowisko odpadów komunalnych, wysoki poziom składowania zmieszanych odpadów komunalnych),
16. gospodarka wodno – ściekowa (jako źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych).

6. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

W przypadku braku realizacji POŚ dla miasta i gminy Dąbie, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu ochrony środowiska. Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska są funkcją czasu, środków finansowych pozostających w dyspozycji budżetu państwa, samorządów i podmiotów gospodarczych oraz aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska a także ewolucji ekosystemów i gatunków, w tym sukcesji.

Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

7. Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest „pro-środowiskowy”. Niemniej, realizacja jego niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej i wyższej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem negatywnych oddziaływań środowiskowych. Wyniki oceny odniesiono do celów i kierunków określonych dla poszczególnych

zagadnień środowiskowych przedstawionych w POŚ. Ocena objęto przede wszystkim takie elementy środowiska jak: ludzie, zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczna, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne i zabytki. Zidentyfikowano oddziaływania na środowisko poszczególnych celów strategicznych i krótkookresowych w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych. Przedstawiono je w formie matryc pozwalających na łatwą identyfikację aspektów środowiskowych.

Sumaryczna analiza oddziaływań wykazuje, że realizacja celów i kierunków działań wynikających z POŚ dla miasta i gminy Dąbie - będzie miała zdecydowanie pro – środowiskowe oddziaływanie, w związku z czym należy uznać tę realizację za wielce potrzebną.

8. Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko

Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany POŚ należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są w istocie rzeczy rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tychże dokumentów. Niemniej należy pamiętać, iż ich realizacja może niekiedy powodować negatywne oddziaływania.

Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewidziano podstawowe środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko.

Realizacja POŚ dla miasta i gminy Dąbie nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewidziano podjęcia działań kompensacyjnych.

Przy realizacji poszczególnych rozwiązań, na etapie ich projektowania, należy szczegółowo przebadać już konkretne przedsięwzięcia pod kątem ich oddziaływania na środowisko. W wyniku tej analizy koniecznym może okazać się podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych bądź kompensacyjnych. Do dyspozycji inwestorów jest cały wachlarz rozwiązań ograniczających, a nawet całkowicie eliminujących negatywne wpływy inwestycji na środowisko przyrodnicze.

10. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów oraz dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska.

W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z lokalnymi uwarunkowaniami środowiskowymi.

12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W wyniku realizacji POŚ dla miasta i gminy Dąbie nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, wobec czego dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

13. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

1. Bar M., Jendrośka J., "Oceny oddziaływania na środowisko planów i programów. Praktyczny poradnik prawny", Wrocław 2008
2. Brinkmann A.J.F., Schelleman F.J.M., „Zastosowanie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko w planowaniu gospodarki odpadami. Wytyczne i zalecenia”, Haga 2005,
3. Zgud K. (red.) i in., „Prognoza oddziaływania na środowisko wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013”, Poznań 2006.
4. „Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016”

14. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

OSN – Obszary Szczególnego Narażenia

POŚ – Program Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Dąbie

SIGOP – System Informatyczny Gospodarki Odpadami Przemysłowymi

UE – Unia Europejska

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

WPOŚ – Wojewódzki Program Ochrony Środowiska

WSO – Wojewódzki System Odpadowy